

Машкіна А. С.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «ХАІ»

АУДИТОРСЬКА ЕТИКА В КОНТЕКСТІ ЗМІЦНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Професійну етику аудиторів формує низка правил поведінки в аудиторській діяльності. Такі правила покликані регулювати поведінку аудиторів. Завдання професійної етики аудиторів зосереджуються на двох основних аспектах, які представлені на рис. 1.

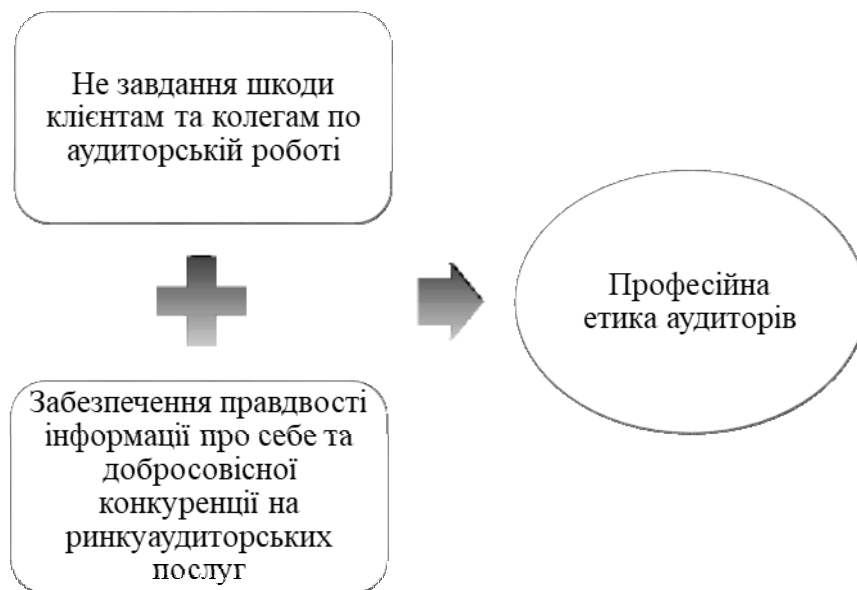

Рисунок 1 - Основні вимоги до професійної етики аудиторів
Джерело: сформовано автором

Відповідно до вимог, наведених вище, у професійній діяльності аудиторів неетичними вважаються [0]:

- рекламна діяльність, яка покладаються на неправдиві, оманливі або хибно сприятливі очікувані результати;
- продумане формулювання бажаних висновків клієнта щодо результатів аудиту;
- будь-який шантаж клієнта результатами аудиту;
- розголошення фактів ревізії в корисливих цілях;
- діяльність, де існує незначна можливість вплинути на позитивні рішення судових органів, регуляторів або посадових осіб;
- діяльність, яка передбачає хвалебні самохарактеристики на основі даних, які неможливо перевірити;
- діяльність, яка призводить до помилкових порівнянь з іншими представниками професії;
- безпідставне оголошення себе експертом або фахівцем у певній галузі чи іншій діяльності тощо.

Крім того, професійна етика аудиторської діяльності визначає певні обов'язки аудиторів, зокрема обов'язкове повідомлення керівництва підприємства про виявлені факти шахрайства, крім того, аудитор має право виступати в суді як свідок у справах, порушених на

підставі шахрайства, тобто аудитор має право виконувати свої громадянські обов'язки, і це вважається розголошенням конфіденційної інформації та порушенням аудиторської етики. Основні методологічні принципи незалежного аудиту базуються на положеннях аудиторської етики, зокрема [0; 0]: планування; контроль якості послуг, що надаються; обґрунтування важливості доказів і довідок; доцільність вибору методу перевірки; дотримання методології оцінки ризиків; визначення критеріїв суттєвості та надійності; аналіз інформації та формулювання обґрунтованих висновків; документальне оформлення результатів самої роботи; взаємодія аудитора; повна інформація про клієнта тощо.

Р. Черман, досліджуючи вплив аудиту на економічне зростання, відзначив, що якими б складними не були ринки та економіка, вони залежать від довіри. Незалежні аудити забезпечують таку довіру, і таким чином усувають розрив між підприємцями, які потребують капіталу, та інвесторами, які можуть надати капітал, що є основою для економічного зростання окремих суб'єктів господарювання і країни в цілому.

Вкрай важливо оцінювати аудит насамперед за його економічними перевагами. Адже аудит може сприяти довгостроковим інвестиціям капіталу, але для цього інвестори повинні вважати його релевантним і надійним. Моніторинг учасників ринку з короткостроковими цілями ефективності ніколи не замінить повністю довіри до фундаментальної цілісності фінансових показників, яку може забезпечити надійний аудит. Підвищення відповідності та надійності зовнішнього аудиту має вирішальне значення для того, щоб спонукати постачальників капіталу повернутися до довгострокового фінансування.

Жоден глобальний бізнес не застрахований від ризиків поганої чи навіть корумпованої ділової практики на тих самих ринках, на яких має працювати глобальний бізнес. Те, як проводяться аудити операцій у цих регіонах, важливо не лише для інвесторів, а й для вищого керівництва. Ці обставини вказують на необхідність глибшого вивчення того, як фірми можуть покращити якість аудиту, щоб аудити були настільки надійними та корисними, наскільки це необхідно для сприяння накопиченню капіталу для економічного зростання та розвитку бізнесу, зберігаючи при цьому економічно ефективний захист для інвесторів [0].

Визначаючи аудиторську етику як систему принципів, стандартів та цінностей, які формують прозоре, об'єктивне та компетентне забезпечення управлінських рішень у підприємницькій сфері, необхідно виділити низку ключових передумов впливу аудиторської етики на зміцнення економічної взаємодії між суб'єктами господарювання (рис. 2).

Отже, аудитори повинні діяти чесно, утримуючись від будь-яких дій, що можуть порушити довіру до його професійної компетентності та об'єктивності. Крім того аудитори повинні залишатися об'єктивним та безпристрасним під час виконання своєї роботи, уникати будь-яких конфліктів інтересів, які можуть впливати на його незалежність.

Аудитор повинен активно запобігати та виявляти будь-які порушення етичних принципів, які можуть виникнути в ході його роботи. Аудитор повинен чесно та чітко комунікувати з клієнтом, сторонами аудиту та іншими відповідальними сторонами. У цьому аспекті звітність є важливою для забезпечення відкритості та довіри. До того ж аудитор повинен використовувати та дотримуватися професійних стандартів та нормативів, які регулюють його діяльність; постійно оцінювати свої дії та шукати можливості для підвищення стандартів своєї професійної етики. Визначені передумови формують важливі основи для ведення аудиторської діяльності, забезпечуючи високий рівень професійної відповідальності та довіри, і, у свою чергу, сприяють зміцненню довіри між суб'єктами господарювання у 6-ти важливих напрямках:

1) формування довіри та посилення надійності партнерських відносин. Аудиторська етика сприяє створенню довіри та визнання надійності фінансової інформації, яку надають суб'єкти господарювання. Чесність та об'єктивність аудиторів підвищують рівень довіри в інвесторів, клієнтів та інших учасників ринку;

2) підвищення інвестиційної привабливості. Коли аудитори дотримуються високих стандартів етики, це збільшує інвестиційну привабливість суб'єктів господарювання. Інвестори

та кредитори більше довіряють фінансовій звітності, яку перевіряють незалежні та етичні аудитор;

3) підвищення якості фінансової звітності. Суворе дотримання аудиторської етики спонукає аудиторів здійснювати ретельний та об'єктивний аудит. Це, в свою чергу, підвищує якість фінансової звітності, що є ключовим елементом ефективної економічної взаємодії;

4) попередження фінансових шахрайств. Виявлення або нівелювання фінансових шахрайств є однією з основних функцій аудиторів. Якщо аудитори дотримуються етичних стандартів, вони можуть вчасно виявити або навіть запобігти фінансовим непорозумінням та шахрайствам;

5) забезпечення дотримання правил та нормативів. Аудитори грають важливу роль у забезпеченні дотримання суб'єктами господарювання різних правил, нормативів та законодавчих вимог. Це сприяє стабільності та передбачуваності економічного середовища;

6) міжнародна взаємодія. Аудиторська етика становить основу для взаємодії та порівняння фінансової звітності між суб'єктами господарювання у світовому господарстві.

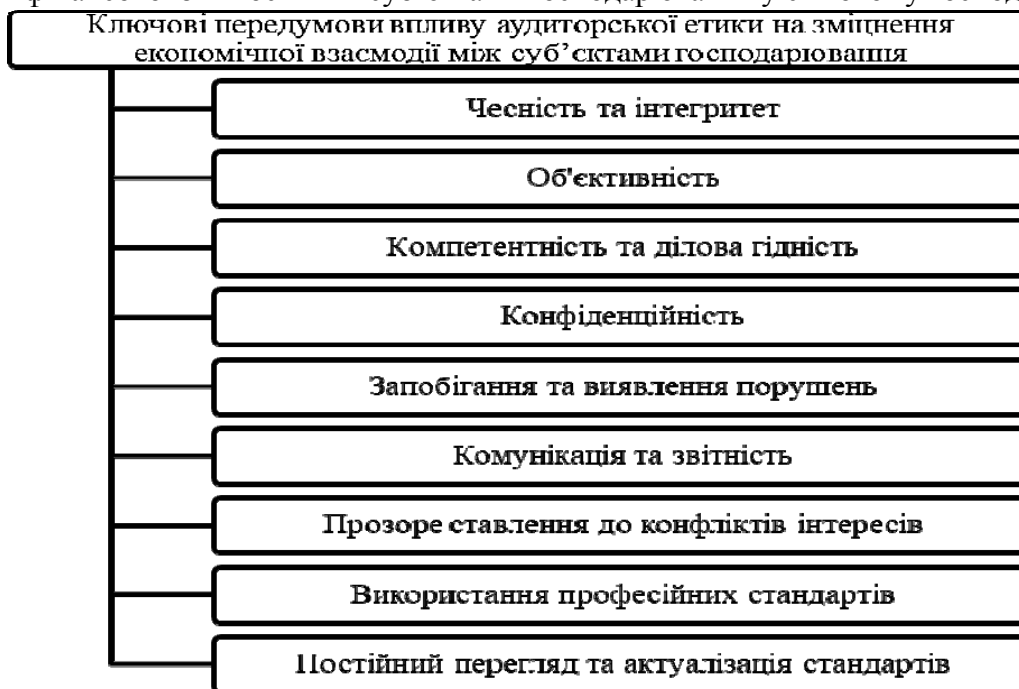

Рисунок 2 - . Ключові передумови впливу аудиторської етики на зміцнення економічної взаємодії між суб'єктами господарювання

Джерело: сформовано автором

Таким чином, аудиторська етика є важливим фактором для зміцнення економічної взаємодії зі суб'єктами господарювання. У взаємодії між суб'єктами господарювання, державою та аудиторами кожна зацікавлена сторона відіграє важливу роль у створенні довіри, забезпеченні ефективності та зміцненні економічної стабільності:

1) на рівні суб'єктів господарювання:

– обов'язки – забезпечення точності та чесності фінансової звітності, надання аудиторам доступу до необхідних даних;

– зацікавленість – бажання підтвердити свою фінансову стійкість та незалежність, забезпечити підтримку інвесторів та стейкхолдерів, вплив на формування політики підприємства;

2) на рівні держави:

– обов'язки – встановлення та забезпечення дотримання нормативів та стандартів, регулювання діяльності аудиторів, забезпечення прозорості та стабільності в економіці;

– зацікавленість – захист інвесторів, підтримка фінансової стабільності, забезпечення дотримання правил та уникнення фінансових шахрайств;

3) аудитори:

– обов'язки – перевірка фінансової звітності, надання незалежного огляду та висновків, дотримання етичних стандартів та нормативів;

– зацікавленість – забезпечення надійності та чесності фінансової звітності, підтримка довіри до професії, виявлення ризиків та порушень.

Кожна з цих зацікавлених сторін має важливий внесок у створення ефективної системи аудиту та фінансового контролю. Для досягнення позитивних результатів і забезпечення взаємовигідних відносин, важливо, щоб всі сторони дотримувалися високих стандартів етики, співпрацювали та діяли задля зміцнення економічної взаємодії між суб'єктами господарювання на користь стабільності та довіри в економіці.

Література:

1. Мулик Я. Дотримання професійної етики аудитора як запорука довіри до професії. Економіка та суспільство. 2023. №52. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-27>.

2. Салова Н. Професійна етика аудитора: фундаментальні принципи. Аудитор України Аудитор України. Методика та практика Аудиту. 2015. № 18 № 6 (235). С. 14-19. URL: https://www.pspaudit.com.ua/files/psp_14-19_salova.pdf.

3. Chairman R. Doty. The Role of Audit in Economic Growth. Dec. 3, 2014. URL: https://pcaobus.org/news-events/speeches/speech-detail/the-role-of-audit-in-economic-growth_545.